Dvidešimtą kartą daugiau negu mėnesį Mažeikiuose karaliavo profesionalusis menas

Karolina GUDAUSKAITĖ
Nuotraukos Daivos Vitkauskienės ir Linos Černauskienės

Dvidešimt metų kiekvieną rudenį Mažeikiuose vykstant tarptautiniam meno festivaliui skamba įvairių pasaulio šalių muzika, susitinka skirtingos meno formos, koncertuoja Lietuvos bei užsienio atlikėjai. Šiemet rugsėjo 25-ąją prasidėjęs ir spalio 28-ąją pasibaigęs XX tarptautinis Mažeikių meno festivalis publiką pakvietė į vienuolika renginių, vykusių Mažeikių kultūros centre, Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje ir Renavo dvare. Jubiliejinėje programoje susitiko klasikinė, kamerinė, džiazo ir pasaulio muzika, teatras bei dailė. Festivalio metu vykę koncertai, spektakliai bei paroda padovanojo galimybę pažinti Lietuvos ir užsienio kūrėjų darbus bei patirti profesionaliojo meno įvairovę.

Tradicija, kurią pradėjo maestro Saulius Sondeckis

Tarptautinio Mažeikių meno festivalio idėjos autorius ir pirmasis meno vadovas buvo šviesios atminties profesorius, maestro Saulius Sondeckis. 2006 m. jis iškėlė tikslą profesionalųjį meną (muziką, dailę, šokį ir teatrą) pristatyti bei skleisti garsių Lietuvos kultūros asmenybių Juozo Vaičkaus, Vytauto Klovos ir Konrado Kavecko gimtiajame Mažeikių rajone. Maestro pradėtą darbą nuo 2016 m. tęsia festivalio meno vadovas, smuikininkas Džeraldas Bidva. Šiemet jis tuo užsiėmė jau dešimtą kartą. Festivaliui keičiant vienas kitą keitėsi ir koncertuojantys atlikėjai, ir jų atliekamas repertuaras, žanrų proporcijos, tačiau, kaip pažymi Dž. Bidva, svarbiausia – buvo ir yra išlaikyta aukšta renginių meninė vertė ir tradicijos tęstinumas. Kiekvienas festivalis, pasak jo, yra savitas ir nepakartojamas. Jo programa sudarinėjama beveik metus laiko, o renginiai vyksta kiek daugiau nei mėnesį. Meno vadovas, sudarydamas programą, atsižvelgia į skirtingus klausytojų, žiūrovų pomėgius ir stengiasi, kad joje atsirastų ne tik įvairūs muzikos žanrai, bet į programą įtraukia ir scenos meną, parodas.

Prie festivalių sėkmės daug kuo prisideda Mažeikių kultūros centro darbuotojų komanda.

Ar festivalis pavyko, anot meno vadovo, geriausiai gali pasakyti klausytojai, žiūrovai. Po koncertų, kitų renginių sulaukiama nemažai jų skambučių, žinučių ir padėkų. Tokie atsiliepimai festivalio or-

Festivalio atidarymo dieną koncertuoja Liepojos simfoninis orkestras (vadovas – dirigentas Guntis Kuzma)

ganizatoriams, meno vadovui ir yra svarbus įvertinimas ir paskata tęsti pradėtą darbą.

Nuo simfoninės muzikos iki teatro scenos

Jubiliejinis festivalis rugsėjo 25-ąją prasidėjo dailės ir muzikos susitikimu. Pirmiausiai Mažeikių kultūros centro Didžiosios salės fojė buvo atidaryta tapytojos Gabrielės Šermukšnytės paroda „Kartą svajonėse“. Jos kūriniuose ryškios spalvos ir kasdienybės vaizdiniai susipina su ironija, o akį traukiantys paveikslai kalba apie šiuolaikinio žmogaus įvaizdį, grožio standartus ir vartotojiškumo kultūrą.

Vakare festivalio atidarymo koncertą surengė Liepojos simfoninis orkestras, vadovaujamas dirigento Gunčio Kuzmos. Kartu su orkestru koncertavo latvių smuikininkė Elza Siliņa. Programoje skambėjo Vytauto Klovos „Preliudas“, skirtas kompozitoriaus 100-osioms gimimo metinėms, Selgos Mence specialiai festivaliui sukurta uvertiūra „Orionas“, Felixo Mendelssohno Koncertas smuikui ir Jeano Sibeliuso Antroji simfonija. „Orionas“ tą vakarą klausytojams buvo pristatytas pirmą kartą.

Rugsėjo 30-ąją festivalio programa scenos mylėtojus kvietė į susitikimą su Juozo Miltinio dramos teatro kūrėjais, kurie į Mažeikius atvežė visai šeimai skirtą spektaklį „Šešėlių miestas“, sukurtą pagal vokiečių rašytojo Michaelio Endės kūrinį „Momo“. Režisierės ir inscenizacijos autorės Kotrynos Siaurusaitytės pastatymas žiūrovus kvietė susimąstyti apie laiką, kurio nuolat skubantis žmogus vis dažniau stokoja, gebėjimą išgirsti kitą ir nepamiršti paprastų, bet svarbių gyvenimo dalykų.

Spalio 14-ąją Mažeikių publika susitiko su Klaipėdos dramos teatro aktoriais. Jie pristatė spektaklį „Kalės vaikai“, sukurtą pagal Sauliaus

Scena iš Juozo Miltinio dramos teatro spektaklio „Šešėlių miestas“, sukurto pagal Michaelio Endės kūrinį „Momo“ (režisierė ir inscenizacijos autorė Kotryna Siaurusaitytė)

Scena iš Klaipėdos dramos teatro spektaklio „Kalės vaikai“, sukurtą pagal Sauliaus Šaltenio to paties pavadinimo romaną (režiserius Eimuntas Nekrošius)

Šaltenio romaną, režisuotą Eimunto Nekrošiaus. Scenoje atsivėrė XVIII a. Mažosios Lietuvos pasaulis, kuriame susipina žmonių likimai, mitai, prietarai, burtai ir bibliniai motyvai. Spektaklio inscenizaciją sukūrė pats romano autorius. Žiūrovų susidomėjimą liudijo sausakimša salė.

(Nukelta į 66 p.)

Iš kairės: koncerto „Šimtmečio trajektorijos“ ir bliuzo muzikos vakaro akimirkos

Iš kairės: koncertuoja fortepijoninis trio „FortVio“ (pianistė Indrė Baikštytė, smuikininkė Ingrida Rupaitė ir violončelininkas Povilas Jacunskas); renginio „Johannes Brahms – Meilės dainos ir valsai“ akimirka (koncertuoja Justas Šervenikas, Johan Randvere, Kristina Zmailaitė, Edmundas Seilius, Christiane Marie Riedl ir Sébastien Parotte

Muzika, sauganti kūrėjų atminimą ir jungianti kultūras

Spalio 3 d. koncertu „Šimtmečio trajektorijos“ buvo pagerbtas Mažeikių krašto kompozitorius Vytautas Klova, kurio gimimo šimtmetis minimas šiemet. Tą vakarą koncertavusiam Kauno pučiamųjų instrumentų orkestrui „Ąžuolynas“ dirigavo Giedrius Vaznys, dainavo sopranas Marija Arutiunova ir baritonas Andrius Apšega. Skambėjo V. Klovos, Kazimiero Viktoro Banaičio ir Juliaus Juzeliūno kūriniai. Koncertą vedusi muzikologė Lukrecija Stonkutė dalijosi prisiminimais apie artimųjų Vytuliu vadintą V. Klovą, jo šeimos istorijas, kompozitoriaus pomėgį konstruoti, gebėjimą įvairius darbus atlikti savo rankomis. Po šių pasakojimų skambėjusios operų „Pilėnai“ ir „Du kalavijai“ arijos priminė V. Klovos kūrybinio palikimo svarbą Lietuvos muzikai.

Spalio 6-ąją festivalis persikėlė į Renavo dvarą. Čia dvidešimtmetį minintis fortepijoninis trio „FortVio“ (pianistė Indrė Baikštytė, smuikininkė Ingrida Rupaitė ir violončelininkas Povilas Jacunskas) pristatė skirtingų epochų muziką. Buvo atliekami Claude'o Debussy, Franzo Schuberto, Rebeccos Clarke ir lietuvių kompozitorių Broniaus Kutavičiaus bei Ramūno Motiekaičio kūriniai. Kamerinės muzikos vakaras istoriniame dvare tapo vienu iš festivalio susitikimų su šiuo ilgametę patirtį sukaupusiu kolektyvu.

Kitokį muzikinį pasaulį spalio 8 d. atvėrė tarptautinis kvartetas „Almare“. Jo narius (britų gitaristą Justiną Adamsą, Maroko dainininkę Yousra Mansour bei italų muzikantus Alessia Tondo ir Mauro Durante) suvienijo skirtingos kultūrinės tradicijos. Jų muzikoje susipynė Pietų Italijos ir Šiaurės Afrikos skambesys, Gnawa ritmai, bliuzas bei rokas. Mažeikiuose kvartetas koncertavo pirmą kartą. Prieš pasirodymą M. Durante džiaugėsi šiltu sutikimu: „Labai džiaugiamės čia būdami. Mažeikiuose lankomės pirmą kartą, mums labai patinka ši vieta ir Lietuvoje jaučiamės puikiai. Ačiū, kad mus taip šiltai priėmėte“, – sakė muzikantas.

Spalio 17-ąją festivalio scenoje pasirodė Latvijos radijo bigbendas ir vokalistė Kristīne Prauliņa. Jų programa buvo skirta kompozitoriaus Raimondo Paulo 90-mečiui ir bigbendo 60-mečiui. Skambėjo R. Paulo kūriniai, o programą papildė specialiai kolektyvui aranžuota Philo Collinso muzika.

K. Prauliņai R. Paulo melodijos artimos nuo vaikystės. Ji pasakoja, kad per šeimos šventes artimieji susėsdavo kartu dainuoti jo dainas. „Tai muzika, su kuria mes visi Latvijoje užaugome“, – užsiminė atlikėja. Kalbėdama apie pasirodymus su bigbendu, vokalistė išskyrė bendro muzikavimo jausmą: „Man patinka būti didelės komandos dalimi. Man patinka galia, energija ir meilė, kurią jauti, kai daug žmonių dirba dėl vieno tikslo“.

Muzika, nešanti taikos žinią

Spalio 22 d. festivalio programoje skambėjo „Pasaulio muzika“ – vyko Senegalo muzikanto, kompozitoriaus ir dainininko Momi Maigos bei jo kvarteto koncertas. Kartu su juo scenoje pasirodė perkusininkas Aleix Tobias, violončelininkas Marçal Ayats ir smuikininkas Ramon Rodríguez.

M. Maigayra kilęs iš garsios Cissokho griotų šeimos. Griotai – Vakarų Afrikos muzikantai ir pasakotojai, saugantys bei perduodantys savo ben-

druomenių istoriją ir tradicijas. Atlikėjas groti kora (tradicinis Vakarų Afrikos styginis instrumentas) pradėjo būdamas šešerių. Šiandien jo kūryboje susitinka mandinkų muzikos tradicijos, džiazas, flamenkas ir Europos klasikinė muzika. Mažeikiuose skambėjusi muzika buvo jautri ir ritmiškai įtraukianti. Koros melodijos pynėsi su violončelės, smuiko ir perkusijos garsais, o improvizacijos sudarė galimybę kiekvienam muzikantui atskleisti savo individualumą. M. Maigos kūryboje svarbus ne vien muzikinis virtuoziškumas. Joje daug dėmesio skiriama taikai, migracijos aktualijoms, žmonių nelygybei, orumui ir tarpusavio supratimui.

Šias temas atspindi albumas „KAIRO“, kurio pavadinimas mandinkų kalba reiškia „taika“. 2025 m. albumas pelnė „Enderrock“ muzikos kritikų apdovanojimą kaip geriausias albumas ne katalonų kalba.

Viena koncerte skambėjusių dainų „Ocean“ pasakoja apie žmones, kurie leidžiasi į pavojingas keliones jūra, ieškodami saugesnio ir geresnio gyvenimo. M. Maigos muzika kviečia nepamiršti jų likimų ir susimąstyti apie saugumo, galimybių bei laisvės nelygybę. Po koncerto atlikėjas bendravo su klausytojais, pasirašinėjo albumus ir fotografavosi su gerbėjais.

Renavo dvare – meilės dainos ir valsai

Spalio 25 d. Renavo dvare skambėjo kamerinės muzikos programa „Johannes Brahms – Meilės dainos ir valsai“. Tarptautinė atlikėjų komanda pristatė abu Johanneso Brahmso „Liebeslieder“ ciklus – op. 52 ir op. 65. Juose susipynė vokaliniai kvartetai, duetai, trio ir solinės dainos, o atlikėjams akompanavo fortepijoninis duetas.

Meilės temą atspindinčių kūrinių tekstai yra paremti Georgo Friedricho Daumerio eilėmis, kurias įkvėpė įvairių tautų liaudies poezija. Tarp Brahmso kūrinių skambėjo ir Franzo Schuberto Fantazija f-moll, D 940, skirta fortepijonui keturioms rankoms.

Muzikavo fortepijoninis duetas Justas Šervenikas ir estų pianistas Johan Randvere. Vokaliniame kvartete pasirodė sopranas Kristina Zmailaitė ir tenoras Edmundas Seilius iš Lietuvos, mecosopranas Christiane Marie Riedl iš Austrijos ir bosas-baritonas Sébastien Parotte iš Belgijos. Renavo dvare skambėjoromantizmo epochos muzika, meilės poezija ir skirtingų balsų dermė – nuo žaismingų valsų iki lyrinio ilgesio kūrinių.

Akimirka iš Senegalo muzikanto, kompozitoriaus ir dainininko Momi Maigos bei jo kvarteto koncerto

„Baroko šviesoje“

XX tarptautinis Mažeikių meno festivalis užbaigtas spalio 28 d. Mažeikių Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje vykusiu koncertu „Baroko šviesoje“. Baigiamajam vakarui pasirinkta programa sujungė Lietuvos ir Italijos muzikantus. Koncertavo kamerinis ansamblis „Kremerata Lituanica“, smuikininkas ir festivalio meno vadovas Dž. Bidva, italų fleitininkas Vincenzo Lai bei klavesininkė Nijolė Dorotėja Beniušytė.

Bažnyčios erdvėje skambėjo skirtingų tembrų instrumentai – smuikas, fleita ir klavesinas. Pastarasis, būdingas baroko epochai, išsiskiria savitu skambesiu: jo stygas ne plaktukėliai, kaip fortepijone, o specialūs liežuvėliai užkabina ir priverčia virpėti.

Iš Sardinijos kilęs V. Lai prieš koncertą pasakojo, kad baroko muzika jam artima dėl joje esančios laisvės ir gyvo atlikėjų ryšio. „Tai labai natūrali muzika. Joje jaučiama stipri muzikantų tarpusavio komunikacija, be to, svarbią vietą užima improvizacija“, – sakė fleitininkas. Lietuvoje jis lankėsi jau trečią kartą. Atlikėjas džiaugėsi Lietuvos kultūriniu gyvenimu, jaunų žmonių aktyvumu ir jų susidomėjimu kultūra.

Baigiamajam koncertui programa buvo parinkta atsižvelgiant į bažnyčios paskirtį. Dž. Bidva dėl jos tarėsi su parapijos klebonu ir Mažeikių dekanato vicedekanu kunigu Ramūnu Norkumi, kuris pasiūlė į programą įtraukti ir sakralinių kūrinių. Šioje bažnyčioje atliekama baroko muzika tapo paskutiniuoju jubiliejinio festivalio akordu.

XX tarptautinį Mažeikių meno festivalį finansavo Mažeikių rajono savivaldybė, Lietuvos kultūros taryba ir AB „ORLEN Lietuva“.